

користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Однією з проблем, які виникають при використанні економічного аналізу діяльності підприємства є забезпечення достовірності облікової інформації. Інформація, наведена у фінансовій звітності, є достовірною, якщо вона не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності, для цього вона піддається відповідними видам контролю. В цілому метою контролю є сприяння раціональному використанню наявних ресурсів підприємства задля одержання максимального прибутку, що не завжди сприяє підвищенню якісних характеристик інформації. Певним чином дана проблема вирішується для підприємств, фінансова звітність чи господарська діяльність яких підлягають обов'язковому аудиту чи державний контроль, а для інших підприємств достовірність інформації буде залежати від дієвості системи внутрішнього контролю та сумлінності виконання кожною посадовою особою своїх обов'язків.

Так, окремі науковці визначають сутність економічного аналізу як „комплексне і взаємопов'язане дослідження процесів і явищ господарської діяльності підприємств, об'єднань та їх структурних підрозділів, визначення на цій основі причинно-наслідкових зв'язків і тенденцій розвитку з метою обґрунтування та оцінки ефективності управлінських рішень за встановленими критеріями господарювання”. Економічний аналіз проводиться у перш за все відповідно до потреб керуючої системи для оптимізації вибору серед альтернативних варіантів рішень і передбачає існування інформаційного модуля „запит-відповідь”. За допомогою аналізу встановлюється суть і зміст причин, їх позитивний і негативний вплив на результати господарювання, оцінюється сила їх дії, а також умови, які сприяють їх дії.

Зростання потреб персоналу у отриманні інформації вимагає відповідних змін як в системі обліку, контролю так і сутності, завданнях економічного аналізу, зокрема відокремлення управлінського аналізу. Саме тому лише надійна система бухгалтерського обліку та ефективного контролю здатна надати безперервне та цілеспрямоване інформаційне забезпечення управлінського персоналу, що сприятиме прийняттю ефективних рішень та контролю за їх виконанням.

Ю.А. Верига, канд. екон. наук, проф. (ПУЕТ, Полтава)

В.Ю. Захарченко, канд. наук з держ. упр. (ПУЕТ, Полтава)

Н.О. Кулявець, асп. (ПУЕТ, Полтава)

МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Грошові кошти, як об'єкт бухгалтерського обліку, є найбільш ліквідними оборотними активами підприємства, що вимагає постійного контролю за їх рухом та станом. Наявність грошових коштів у підприємства свідчить про його можливість своєчасно розраховуватися з кредиторами. Загальна інформація про стан грошових коштів наводиться у Балансі підприємства, за даними якого можна визначити загальну зміну грошових коштів за рік. Однак за Балансом не можливо визначити зміну грошових коштів за видами діяльності та видами господарських операцій. З цією метою, за П(С)БО 4 „Звіт про рух грошових коштів” [1] у 1999 році було запроваджено складання річного фінансового Звіту про рух грошових коштів, в якому розкривалася інформація про надходження та видаток грошових коштів за видами діяльності за звітний період.

Починаючи з 1999 року по 2009 рік I розділ Звіту про рух грошових коштів складався за непрямим методом, а розділи II та III заповнювали за прямим методом. Складання цього звіту, особливо в першому розділі, було надзвичайно складним як для розуміння так і для заповнення. Сутність непрямого методу полягала в коригуванні фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування на амортизацію, зміну забезпечень наступних витрат і платежів, збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць та від неопераційної діяльності, на суму нарахованих витрат на відсотки та зміну в чистих оборотних активах. Це потребувало додаткових розрахунків за показниками Балансу, Звіту про фінансові результати, ведення більш деталізованого аналітичного обліку за окремими операціями.

Серед науковців постійно відбувалася дискусія спрямована на удосконалення цієї форми звітності [2; 3]. Саме це посприяло тому, що Міністерство фінансів України переглянуло підхід до складання цього Звіту та у червні 2010 року затвердило П(С)БО 4 „Звіт про рух грошових коштів” у новій редакції, за яким змінено структуру I розділу та відмінено непрямий метод замінивши його на прямий метод складання цього звіту [4].

На теперішній час немає конкретних роз'яснень щодо методики заповнення I розділу Звіту про рух грошових коштів, окрім публікацій [3; 5]. В публікації [5] ми погоджуємося з авторами, які зазначають, що заповнення цього звіту є зручним і наочним оскільки використовуються дані реєстрів бухгалтерського обліку, а саме журнали, відомості, Головна книга. Проте у статті розкрито спрощений підхід до заповнення I розділу звіту, де автори посилаються лише на витяг з Головної книги за рахунком 31 „Рахунки в банках”, що з нашої точки зору, є некоректним, адже грошовими коштами є готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [1].

Однак це визначення не дає повної характеристики грошових коштів, тому під грошовими коштами слід розуміти готівку, кошти на рахунках в банках, грошові кошти в дорозі, депозити до запитання та еквіваленти грошових коштів.

Тому, з нашої точки зору, для складання I розділу Звіту про рух грошових коштів необхідно скласти групувальну відомість за даними Головної книги за рахунками: 30 „Каса”, 31 „Рахунки в банку”, 333 „Грошові кошти в дорозі в національній валюті”, 334 „Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті” і 351 „Еквіваленти грошових коштів”, узагальнивши в ній усю необхідну інформацію. При цьому слід пам'ятати, що внутрішній оборот грошових коштів між рахунком 30 „Каса” та рахунком 31 „Рахунки в банку” не використовується при заповненні цього звіту.

За даними аналітичного обліку до рахунку 64 „Розрахунки за податками і платежами” необхідно здійснити вибірку за субрахунками другого порядку, виділивши окремо зобов'язання з податку на додану вартість, з податку на прибуток та зобов'язання з інших податків і зборів.

Список літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 „Звіт про рух грошових коштів”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87.
2. Верига, Ю.А. Фінансова звітність підприємств України: сучасний стан і шляхи удосконалення / Ю.А. Верига // Регіональні перспективи. – 2001. - №2-3 (15-16). – С.22-37.
3. Пархоменко, В. Подання інформації про рух грошових коштів / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. - №8. – С.20-22.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 „Звіт про рух грошових коштів”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 у редакції від 10.06.2010р. №382.
5. Гура Н. Порядок заповнення Звіту про рух грошових коштів прямим методом / Н.Гура, О. Кащенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. - №1. – С.25-30.

Н.М. Гаркуша, канд. екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ

Успішне вирішення завдань фінансового аналізу неможливе без побудови й ефективного функціонування системи фінансово-економічної інформації. Одним із її елементів є фінансова звітність, на основі якої проводиться аналіз фінансового стану підприємства.

Відповідно Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”: „Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період”. В міжнародному стандарті фінансової звітності (МСФЗ) 1 надано таке визначення фінансовій звітності: „Финансовая отчетность – это структурированное представление информации о финансовом положении и финансовых результатах деятельности организации”.

Із цих визначень витікає, що інформація, яка міститься в фінансовій звітності, являє собою особливий вид агрегованих даних, сформованих в рамках бухгалтерського обліку. „Бухгалтерський облік це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень”, - саме таке визначення бухгалтерському обліку надано в зазначеному Законі України. Розглядаючи бухгалтерський облік як функцію управління, що передбачає використання результатів аналізу при прийнятті управлінських рішень, можна виділити наступні його завдання: формування повної і достовірної інформації про діяльність підприємства, його фінансовий стан, необхідної зовнішнім і внутрішнім користувачам для проведення аналізу; забезпечення інформацією користувачів для здійснення контролю за дотриманням законодавства України при здійсненні господарських операцій, їх доцільністю, використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів у відповідності до установлених норм, нормативів та бюджетів, наявністю і рухом майна і зобов'язань; запобігання збиткових результатів діяльності підприємства і виявлення резервів підвищення фінансової стійкості.

Найбільш вагомою складовою фінансової звітності, безумовно, є бухгалтерська система нормативного регулювання, яка складається із певних документів. Так, крім зазначеного Закону, формування фінансової звітності здійснюється на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Треба зазначити, що в Україні порядок формування і представлення фінансової звітності, її склад достатньо жорстко регламентовані, що не відповідає вимогам МСФЗ, які передбачають право суб'єктів господарювання самостійного формування звітності. Бухгалтерське законодавство Росії передбачає таке право.

Подальший розвиток бухгалтерського обліку і звітності, як основних джерел для аналізу фінансового стану підприємства, повинен здійснюватися за наступними основними напрямками: підвищення якості інформації, що формується в бухгалтерському обліку та звітності; змінення системи регулювання бухгалтерського обліку і звітності; підсилення контролю якості фінансової звітності; суттєве підвищення професійної кваліфікації спеціалістів, зайнятих організацією і веденням бухгалтерського обліку і звітності, аудитом і аналізом фінансової звітності. При цьому вважаємо, що бухгалтерський облік повинен розвиватися як частина єдиної системи обліку і звітності в Україні, до якої входять також статистичний та оперативнотехнічний облік. Треба мати на увазі і такий важливий фактор, який забезпечує єдинство цієї системи, – первинний облік як джерело даних для послідуєчого накоплення, систематизації та узагальнення їх у відповідності із завданнями, вимогами та методологією кожного виду обліку.